

639.

1309

1864.

№. 639.

Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

T ä h t = r a m a t

1864

aasta peale, pärrast

J e s u s s e K r i s t u s s e

jündimist.

Sel aastal on 366 päwa.

Vernus

trükitud ja müa W. Bormi jures.

Märkide selletaminne.

noor ku.

essimenne werand.

täis ku.

wtimne werand.

P. Pühha.

p. pääw ja pärrast.

h. hommiko.

l. louna.

õ. õhto ja õse.

e. enne.

Joulo- ja Wastla-päwa wahhet on 9 näd.
dalat 6 päwa.

Von der Censur gestattet, jedoch nur in den Ost-
seegouvernements abzusehen.

Dorpat, den 8. August 1863.

Monne sündusse mällestus ja arw.

	Aastad.
Mailma lomisest	5813
Isanda Jeesuse Kristuse sündimisest	1864
Tarto-linna allustamisest	834
Mil ristiusk Lihwlandi-male tuli	673
Tallinna-linna allustamisest	645
Perno-linna allustamisest	609
Püssirohho leidmisest	522
Ramato trüffikunsti leidmisest	424
Lutterusse õige usso üleswõtmisest	347
Wannast katkoaiast	207
Surest näljast Lihwlandi- ja Gestimaal	169
Peterburri-linna allustamisest	161
Leifest katkoaiast	154
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	154
Tarto sure koli eht akademi asutamisest	62
Mil usi rõugid hakkati pannema	61
Kui Prantsus Moskto tuli ja tedda Wennerigist wäl- jaaeti	52
Gesti-ma tallorahwa priits lastmisest	47
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	46
Lihwlandi-ma tallorahwa priits lastmisest	45
Ue kirrilo-seadusse järrel Jummalatenistus	30
Meie armolinne Keiser Aleksander wallitsemas	10
Mil wimane suur hinge-kirjotus olli	6
Wenne-ma rahwa priits lastmisest	3

Kristusse ümberleikamisest. Luth. 2, 21.

1	Refnädd.	Näri-pääw.	Alta Jummal!
2	Neljap.	Abel	Parras
3	Rede	Set	
4	laup.	Enof	12, 43' ö.

Jusepi pögenemisest. Matt. 2, 13.

5	Pühhap.	P. p. Näri p.	külm.
6	Esmasp.	3 Kunn. Pühha	Pilwes.
7	Teisip.	Reinolt	
8	Refnädd.	Erart	Selge
9	Neljap.	Kaspar	ja
10	Rede	Paawli pääw	
11	laup.	Hugo	11, 39' ö.

Jesús 12 aastat wanna. Luth. 2, 41.

12	Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	kaunis
13	Esmasp.	Matso	
14	Teisip.	Pällo	külm.
15	Refnädd.	Weliks	Sulla
16	Neljap.	Madli	
17	Rede	Tönnisse pääw	ilm.

18 laup. | Jaaf | Pilwes.

Pulmad Kana linnas. Joann. 2, 1.

19	Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	
20	Esmasp.	Wab. Seb.	1, 54' ö.
21	Teisip.	Nedo	
22	Refnädd.	Wintsend	Külm.
23	Neljap.	lala	Pilwes.
24	Rede	Timoteus	
25	laup.	Paawli ümb.	Tormine.

Peälitkust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

26	Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	7, 46' ö.
27	Esmasp.	Netta	
28	Teisip.	Karel	Tuiskab
29	Refnädd.	Samuel	ja
30	Neljap.	ludolm	
31	Rede	Ann	fulla.

10mal Januaril touseb päike kello 8, 11 minuti, ja lähkää loja kello 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pikk.

1 laup.	Pirit	Selge
---------	-------	-------

Jesús laewas. Matt. 8, 23.

2 Pühhap.	4. P. p. 3 R. P.	3, 1' p. l.
	Küünla pääw	
3 Esmasp.	Hanna	ja
4 Teisip.	Mai	külm.
5 Kesknädd.	Agata	Parras
6 Neljap.	Tora	külm.
7 Rede	Rikart	
8 laup.	Salomon	Annab

Umbrohhust nisso sees. Matt. 13, 24.

9 Pühhap.	5. P. p. 3 R. P.	lund.
10 Esmasp.	Edo	6, 38' ö.
11 Teisip.	Rosa	Tormine,
12 Kesknädd.	Karolina	pilwes
13 Neljap.	Pegnina	ja
14 Rede	Valentin	annab
15 laup.	Tina	wihma.

Edteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

16 Pühhap.	9. P. e. Kr. ü. P.	Pehme
17 Esmasp.	Konstantin	ilm.
18 Teisip.	Anton	2, 48' p. l.
19 Kesknädd.	Susanna	
20 Neljap.	Alon	lund.
21 Rede	Nora	
22 laup.	Peetre pääw	Wihma.

Seme langeb mitmesugguse ma peale. Luf. 8, 4.

23 Pühhap.	8. P. e. Kr. ü. P.	Selge.
24 Esmasp.	Maddisse pääw	
25 Teisip.	Jehwim	5, 36' h.
26 Kesknädd.	Nestor	
27 Neljap.	Klaudius	Saeab
28 Rede	Justus	
29 laup.	landa	räitsakast.

10mal Webruaril touseb päike kello 7, ja läh;
hää loja kello 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi
pitt.

Kristusse kannatamisest. Luf. 18, 31.

1 Pühhap.	7. P. e. Kr. ü. P.	Pilwes.
2 Esmasp.	lowisa	
3 Teisip.	Wastla pääw	7, 44' h.
4 Resknädd.	Tuhka pääw	
5 Neljap.	Bridrif	lund.
6 Rede	Kotwrid	
7 laup.	Perpetua	Niiske

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

8 Pühhap.	1. P. paastus	ilm.
9 Esmasp.	Dõri pääw	Wihma.
10 Teisip.	Mif	
11 Resknädd.	Palwe pääw	12, 1' l.
12 Neljap.	Kregor	Range
13 Rede	Ernst	
14 laup.	Matilde	tuul.

Kananear ma naesest. Matt. 15, 21.

15 Pühhap.	2. P. paastus	lund.
16 Esmasp.	Kaabriel	
17 Teisip.	Truto	Külm.

18 Resknädd.	Anno	11, 57' ö.
19 Neljap.	Josep	Selge
20 Rede	Mila	
21 laup.	Pent	taemas.

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luf. 11, 14.

22 Pühhap.	3. P. paastus	Wihma.
23 Esmasp.	Tiits	Ilmad
24 Teisip.	Koort	
25 Resknädd.	Paasto Maria p.	3, 25' p. l.
26 Neljap.	Manuel	lähwad
27 Rede	Kustaw	
28 laup.	Kido	soje.

Kristus sõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

29 Pühhap.	4. P. paastus	maks.
30 Esmasp.	Uad	
31 Teisip.	Tetel	S-külm.

9mal Martsil touseb päike kello 6, ja lähhab
loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Resknädd.	Karjalastm. p.	Wihma
2 Neljap.	Ingel	1, 46' ö.
3 Rede	Werdinand	ja
4 laup.	Ambrosius	lund.

Jesust wissatasse kirowidega. Joann. 8, 46.

5 Pühhap.	5. P. paastus	Niiske.
6 Esmasp.	Rõlestin	Ilmad
7 Teisip.	Aron	lähwad
8 Resknädd.	Maalken	sojemaks.
9 Neljap.	laus	
10 Rede	leo	2, 55' ö.
11 laup.	Kerman	Tulene.

Kristusse sisselõitmisest. Matt. 21, 1.

12 Pühhap.	6. P. paastus	Selge
13 Esmasp.	Juf	
14 Teisip.	Rõnni pööw	ilm
15 Resknädd.	lemet	
16 Neljap.	Suur Nels.	ja

17 Rede	Suur Rede	6, 11' ö.
18 laup.	Waler	soe.

Kristusse ülestoumissesest. Mark. 16, 1.

19 Pühhap.	1. ülestoum. p.	Sojad
20 Esmasp.	2. ülestoum. p.	päwad.
21 Teisip.	Siim	
22 Resknädd.	Rajus	Annab
23 Neljap.	Jüri pööw.	
24 Rede	Albert	1, 50' ö.
25 laup.	Markusse p.	kaunis

Kinnipandud uksist. Joann. 20, 19.

26 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	rohkeste
27 Esmasp.	Ado	
28 Teisip.	Wabo	wihma.
29 Resknädd.	Raimund	
30 Neljap.	Erast	Soe.

10mal Aprillil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähhab loja kello 7, 21 minuti. Pööw on 15 ja ö 9 tundi pikk.

1 Rede	Wolbri p.	9. f. n.	17, 57' ö.
2 laup.	Sigismund		Wihma.

Heast karjatsest. Joann. 10, 11.

3 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	† leidm. p.
4 Esmasp.	Tio	Pilwes.
5 Teisip.	Kottart	Willo.
6 Resknädd.	Nero	Annab
7 Neljap.	Jetta	wihma.
8 Rede	laas	
9 laup.	Niggulas	⊕ 3, 1' p. l.

Ürritessse aia pärrast. Joann. 16, 16.

10 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	Selge
11 Esmasp.	Wiktor	ja
12 Teisip.	Tidrif	foe.
13 Resknädd.	Wiitso	
14 Neljap.	Kristjan	Rasked
15 Rede	Sohwi	
16 laup.	Kreet	⊕ 10, 57' e. l.

Kristusse ärraminnemisest. Joann. 16, 5.

17 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	wihma
18 Esmasp.	Erif	ood.
19 Teisip.	Willip	Selge.
20 Resknädd.	Pil	Jlmad
21 Neljap.	Erino	lähwad.
22 Rede	Mili	
23 laup.	Aed	⊕ 1, 17' p. l.

Sigest pallumisest. Joann. 16, 23.

24 Pühhap.	5. P. p. üll. P.	sojemaks.
25 Esmasp.	Urbanus	Selged
26 Teisip.	Eduart	ja
27 Resknädd.	Peet	
28 Neljap.	Suur risti p.	sojad
29 Rede	Mats	
30 laup.	Wigand	päwad.

Rdmustajast. Joann. 15, 26.

31 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	⊕ 1, 25' p. l.
------------	------------------	----------------

10. Mail touseb päike kello 3, 36 min., ja lähhab
loja kello 8, 24 min. Päaw on 17 ja ö 7 tundi pitt.

1 Esmasp.	Jlo	4. kulli nädal.	Selge
2 Teisp.	Merta		
3 Resknädd.	liso		
4 Neljap.	Bridrika		ja
5 Rede	Ponimafius		foe.
6 laup.	Artus		

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

7 Pühhap.	1. Suiste P.	3. kulli nädal.	Wihma.
8 Esmasp.	2. Suiste P.		⊙ 12, 31' ö.
9 Teisp.	Pitkem pääw		Selged
10 Resknädd.	Blawius		
11 Neljap.	Peep		ja
12 Rede	Aulika		wägga
13 laup.	Tobi		sojad

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

14 Pühhap.	3. aino Jum. P.	2. kulli n.	⊙ 3, 52' p. l.
15 Esmasp.	Wit		pawad.
16 Teisp.	Justina		Annab

17 Resknädd.	Kristi	2. kulli nädal.	mürrista.
18 Neljap.	Homer		misse
19 Rede	Tints		
20 laup.	Minni		wihma.

Kikkast mehhest ja Laatsarussest. Lut. 16, 19.

21 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	1. kulli nädal.	⊙ 2, 59' ö.
22 Esmasp.	Tiit		
23 Teisp.	Uksel		Pilwes.
24 Resknädd.	Jani pääw.		Heitlik.
25 Neljap.	Wio		
26 Rede	Jeremias		Wihma.
27 laup.	Waldefa		

Surest õhto sõmaaiast. Lut. 14, 16.

28 Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	1. kulli nädal.	Willo
29 Esmasp.	Peter Pauli p.		⊙ 5, 28' h.
30 Teisp.	lilla		

10mal Junil touseb päike kello 3, 7 minuti, ja lähhäb loja kello 8, 53 minuti. Pääw on 18 tundi 28 minuti ja ö 5 tundi 32 minuti pikk.

1	Resknädd.	Leobald	
2	Neljap.	Heina Maria p.	ja
3	Rede	Kornelius	
4	laup.	Ulrik	wihma.

Ärrakaddunud lambast. Luk. 15, 1.

5	Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	Soe.
6	Esmasp.	Hektor	
7	Teisip.	Temetrius	Ⓢ 8, 12' h.
8	Resknädd.	Kilian	
9	Neljap.	Annikas	Selge.
10	Rede	7 wenna pääw	
11	laup.	Eleonora	Willo.

Olge armolissed. Luk. 6, 36.

12	Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Pilwes.
13	Esmasp.	Marreti pääw	Ⓢ 10, 22' d.
14	Teisip.	Ponawent	Tulene.
15	Resknädd.	Apostl. lahk.	Mürris.
16	Neljap.	Iarrats	
17	Rede	Aleksius	tab

18 laup.	Rosina	ja
----------	--------	----

Kohkest talle sagist. Luk. 5, 1.

19 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	annab
20 Esmasp.	Elias	wihma.
21 Teisip.	Daniel	Ⓢ 4, 10' p. l.
22 Resknädd.	Maria Magd.	Selge
23 Neljap.	Kirsti	ja õige
24 Rede	Kristina	
25 laup.	Jakobi pääw	foe.

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

26 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	Wihma
27 Esmasp.	Marta	ja
28 Teisip.	Plato	
29 Resknädd.	Olew p.	Ⓢ 7, 34' d.
30 Neljap.	Enn	
31 Rede	Erm	foe.

10mal Julil touseb päike kello 3, 35 minuti
ja lähkääb loja kello 8, 25 minuti. Pääw on 17
ja 8 7 tundi pikk.

1 laup.	Peetr. wang.	Selge
4000 mehhe södtmissfest. Mart. 8, 1.		
2 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	ja soe.
3 Esmasp.	August	Heitlik.
4 Teisip.	Mia	
5 Restnadd.	Olo	⊙ 3, 13' p. l.
6 Neljap.	Eugenius	Willud
7 Rede	Tönno	
8 laup.	Kotlep	ööd.

Walle : prohwetidest. Matt. 7, 15.		
9 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Pilwes
10 Esmasp.	Lauritse pääw	ja
11 Teisip.	Olga	
12 Restnadd.	Klara	⊙ 7, 41' h.
13 Neljap.	Madde	willud
14 Rede	Eusebius	
15 laup.	Küllli Maria p.	ilmad.

Üllekohtusest maia : piddajast. Luk. 16, 1.		
16 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	Uddune.

17 Esmasp.	Willibald	Ilmad
18 Teisip.	Ieno	lähwad
19 Restnadd.	Sebald	
20 Neljap.	Pernart	⊙ 7, 44' h.
21 Rede	Kut	
22 laup.	Willibert	willu.

Jerusalemma ärrarikkumissfest. Luk. 19, 41.		
23 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	mafs.
24 Esmasp.	Pertli pääw	Selge.
25 Teisip.	Iudwif	
26 Restnadd.	Natalie	Restpäwa
27 Neljap.	Jeppart	
28 Rede	Kusti	⊙ 7, 27' h.
29 laup.	Joann. hukf.	kaunis

Wariserist ja tõlnerist Luk. 18, 9.		
30 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	soe.
31 Esmasp.	Rebekka	

romal Augustil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähhab loja kello 7, 21 minuti. Pääw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

1 Teisip.	Egidius	Selge
2 Restnäd.	Lisa	
3 Neljap.	Mango	☉ 10, 46' ö.
4 Rede	Mal	ja
5 laup.	Moses	wagga.

Kurdist ja teletumast. Mart. 7, 31.

6 Pühhap.	12. P.p.3a. J.P.	Pilmes
7 Esmasp.	Regina	ja
8 Teisip.	Maria sünd. p.	foe.
9 Restnäd.	Pruno	
10 Neljap.	Lina	☾ 8, 31' ö.
11 Rede	Põri pääw	
12 laup.	Sirus	Waggad

Preestrist ja Samaria : mehhest. Luk. 10, 23.

13 Pühhap.	13. P.p.3a. J.P.	ilmad
14 Esmasp.	Risti üllend.	ja
15 Teisip.	Nikodemus	fojad
16 Restnäd.	Lena	
17 Neljap.	Tõns	pawad.

18 Rede	Titus	Wihma.
19 laup.	Werner	☉ 12, 20' ö.

Kümnest piddalitõbbisest. Luk. 17, 11.

20 Pühhap.	14. P.p.3a. J.P.	Kaunis
21 Esmasp.	Matteuse pääw	foe.
22 Teisip.	Morits	
23 Restnäd.	Hosea	Wihma.
24 Neljap.	Joann. sam.	Willo.
25 Rede	Kleopas	
26 laup.	Joann. õpp.	☾ 5, 14' ö.

Mammonast. Matt. 6, 24.

27 Pühhap.	15. P.p.3a. J.P.	Wihma.
28 Esmasp.	Wentzel	sed
29 Teisip.	Mihkle pääw	
30 Restnäd.	Hironimus	pawad.

11mal Septembril touseb päike kello 6, ja läh:
hää loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Neljap.	Wolmer	Wihma.
2 Rede	Prants	
3 laup.	Jairus	☉ 7, 52' h.

Maini : linna surnust. Luf. 7, II.

4 Pühhap.	16. P.p.3a.J.P.	Leikusse P.
5 Esmasp.	Amalie	
6 Teisp.	Wides	Rülmad
7 Resknädd.	Alwil	ööd.
8 Neljap.	Samel	
9 Rede	Pridrif	Pilwes.
10 laup.	Kai	☾ 1, 4' p. l.

Wee : többisest. Luf. 14, I.

11 Pühhap.	17. P.p.3a.J.P.	Ilmad
12 Esmasp.	Walwrid	
13 Teisp.	Angelus	lähwad
14 Resknädd.	Willemine	
15 Neljap.	Hedwig	külmale.
16 Rede	Tefla	
17 laup.	Dlop	Wihma.

Suremast tähsust. Matt. 22, 34.

18 Pühhap.	18. P.p.3a.J.P.	☉ 5, 5' p. l.
	Luka päaw	
19 Esmasp.	Ello	Pilwes
20 Teisp.	Wendelin	ja
21 Resknädd.	Ursel	
22 Neljap.	Kel	annab
23 Rede	Sewerin	
24 laup.	Salome	lund.

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

25 Pühhap.	19. P.p.3a.J.P.	Lutter. P.
26 Esmasp.	Amandus	☾ 1, 29' d.
27 Teisp.	Kapitolin	
28 Resknädd.	Simon	Rülm
29 Neljap.	Els	lähhääb
30 Rede	Absalon	
31 laup.	Wottele	fangemaks.

10mal Oktobril touseb päike kello 7, 15 minuti, ja lähhääb loja kello 4, 45 minuti. Päaw on 9 ja d 15 tundi pikk.

Pulma rídest. Matt. 22, 1.

1 Pühhap.	20. P.p.3a. J. P.	☉ 7, 10' ö.
	Pühhade pääw	
2 Esmasp.	Singede pääw	lund.
3 Teisip.	Atko	
4 Restnäd.	Otto	Sulla.
5 Neljap.	Lotta	Parras
6 Rede	Lenard	
7 laup.	Enno	fülm.

Runninga mehhe poiaft. Joann. 4, 47.

8 Pühhap.	21. P.p.3a. J. P.	lund.
9 Esmasp.	Teodor	☉ 8, 53' h.
10 Teisip.	Martin Lutter	Pehme
11 Restnäd.	Mart. piisk.	
12 Neljap.	Jonas	ilm.
13 Rede	Arkadius	
14 laup.	Aurora	Ennamiste

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

15 Pühhap.	22. P.p.3a. J. P.	pilwes.
------------	-------------------	---------

16 Esmasp.	Asse	Pehme
17 Teisip.	Ottomar	☉ 8, 54' h.
18 Restnäd.	Sofrates	ja
19 Neljap.	Liisbet	waifne.
20 Rede	Amos	
21 laup.	Maria ohw. p.	Pilwes

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

22 Pühhap.	23. P.p.3a. J. P.	Surnute P.
23 Esmasp.	Klement	
24 Teisip.	Josias	☉ 9, 10' e. l.
25 Restnäd.	Kadrina p.	ilm.
26 Neljap.	Konrad	Kaunis
27 Rede	Jesaias	
28 laup.	Katta	fülm.

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

29 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	lund.
30 Esmasp.	Andresse pääw	

10mal Nowembril touseb päike kello 8, 35 minuti, ja lähkáb loja kello 3, 25 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pirk.

1 Teisip.	Arent	☉ 8, 49' h.
2 Restnâdd.	Kandidus	Sulla.
3 Neljap.	Kola	Heitlikud
4 Rede	Parbo	ilmad.
5 laup.	Sabina	

Wimse päwa tähtedest. Luf. 21, 25.

6 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	Niggola p.
7 Esmasp.	Maunus	Pilwes.
8 Teisip.	Maria sam. p.	
9 Restnâdd.	Lühhem päaw	☾ 6, 39' h.
10 Neljap.	Judit	Rülm
11 Rede	Woldemar	ja
12 laup.	Eili	annab

Joannes wangi tornis. Matt. II, 2.

13 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	lund.
14 Esmasp.	Nikafius	Tormine.
15 Teisip.	Joanna	
16 Restnâdd.	Alwina	☉ 10, 58' d.
17 Neljap.	Hinno	Karre

18 Rede	Kristohm	fülm.
19 laup.	lot	

Joannesse tunnistus. Joann. I, 19.

20 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Pilwes.
21 Esmasp.	Toma päaw	Rülm
22 Teisip.	Peata	
23 Restnâdd.	Zohwer	☾ 5, 19' d.
24 Neljap.	Adam. Ewa	annab
25 Rede	1. Joulo P.	
26 laup.	2. Joulo P.	taggasi.

Simeon ja Anna. Luf. 2, 33.

27 Pühhap.	P. p. Joulo.	Lw. Joann.
28 Esmasp.	Süta laste p.	Uddune.
29 Teisip.	Noa	lund.
30 Restnâdd.	Tawet	
31 Neljap.	Silvester	☉ 12, 36' d.

5mal Terseembril touseb päike kello 9, 14 minuti ja wereb kello 2, 46 minuti. Päaw on 5 tund 32 minuti ja d 18 tundi 28 minuti pikk.

Aasta = aiad.

Kewwade hakkab 8. Martsil hommiko kello 9, 38 minuti.

Sui hakkab 9. Junil hommiko kello 6, 20 minuti.

Süggise hakkab 10. Septembril õhto kello 6, 45 minuti.

Salwe hakkab 9. Tetsembril pärrast lounat kello 2, 32 minuti.

Päwa = ja fu = warjutamissed.

Sel aastal on faks päwa warjutamist, kellest meie maal kummagi nähtaw ei olle.

Krono = pühhad,

mis ue firriko seädusse järrele ka Ma firrifuttes tullemad piddada.

1. Kūunla:ku 19. päwal. Meie sure Keisri Alek:sonder Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.

2. Jūrri:ku 17. päwal. Meie sure Keisri ja keige Wennerigi wallitseja Aleksander Niko:lajewitsi sündimisse pääw.

3. Heinastu 22. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna nimme pääw.

4. Heinastu 27. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.

5. Leitusse:ku 26. päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbitasa kronimisse pääw.

6. Leitusse:ku 30. päwal. Meie sure Keisri herra Aleksander Nikolajewitsi nimme pääw.

7. Mihkle:ku 8. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärke pärris pärria sündimisse pääw.

8. Joulo:ku 6. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärke pärris pärria nimme pääw.

Meidsinnatsid Krono:pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päiwi.

Üllemawallitseja suggufelts.

Aleksander II. keige Wennerigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola:ma kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri praua, sündinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Tsesarewits, suurwürst ja aujärke pärria Nikolai Aleksandrowits; sündinud 8. Septembril 1843. 2) Suurwürst Alek:

sander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. 3) Suurwürl Vladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 4) Suurwürl Aleksei Aleksandrowits; sünd. 2. Januaril 1850. 5) Suurwürl Printses Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 6) Suurwürl Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 7) Suurwürl Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

- 1) Suurwürl Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma praua Aleksandra Josepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; s. 4. Webr. 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sünd. 1. Junil 1860. 6) Wjatscheslaw Konstantinowits; sünd. 1. Julil 1862.

- 2) Suurwürl Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma praua Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende poeg: Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856.

- 3) Suurwürl Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma praua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. April 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sünd. 16. Julil 1860. 3) Mihail Mihailowits; sündin. 4. Oktobril 1861. 4) Georgi Mihailowits; sünd. 11. Aug. 1863.

Keisri öed:

- 1) Suurwürl Printses Maria Nikolajewna, Leichtenbergi Printsi Maksimiliani leß-praua; sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sünd. 20. Martsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Jan. 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sünd. 8. Tserembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

- 2) Suurwürl Printses Olga Nikolajewna, Württembergi Printsi Karel Wridrik Aleksandre praua; sünd. 30. Augustil 1822.

Helena Pawlowna, Württembergi Printsess,
Suurwürst Mihail Pawlowitsi leik praua;
sünd. 28. Septembril 1806.

Emma Eütter: Katarina Mihailowna,
Mecklenburri-Strelitsi Hertsoigi Georg August
Ernst Adolw Karl Ludwigi praua; sünd.
16. Augustil 1827.

Teada-andminne, mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Kestnaddal ja Laupäaw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast Ma jausst, lähhawad ka
neilsammal päiwil jälle ärra.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlisised asjad,
mis Riia, Tartu, Musto ja keige Wennema sisse
lähhawad, woetakse Teisipäaw ja Nede pärrast
lounat kello 4—6 wasto, ja muud kirjad Kest-
naddal ja Laupäaw enne lounat kello 8—10 ja
Neljapäaw enne lounat kello 8—11 wasto.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlisised asjad,
mis Kuresfare, Tallinna ja Peterburgi pole läh-
wad, kui ka ühhel hobil muud kirjad, sawad Kest-
naddala ja Laupäaw enne lounat kello 8—2 ja ka
muud kirjad mis Tallinna ja Peterburgi lähwad,
Esmapäaw enne lounat kello 8—11 wastowoetud.

Ramatud, mis keige Wenne riki lähhawad, maks-
wad 10 koppikad hõbbekat lodi pealt.

Eada päiwe näitus.

N ä r i = k u ,

7mal Drgital 2 päwa. 10. Haapsalus 2 p.
17. Kollowerres, Länemaal, 2 p. 26. Keb-
laste-mois., linna laat, 2 p. 27. Rakwerre-
liinn. 2 p. Raplas 3. Redel pärr. Nari.

R ü ü n l a = k u ,

2sel Paldiskis 2 päaw. Walkas ja Willandis
saksa laat, mollemad 8 päwa. 3. Paide-liin-
nas. 12. Kuresfare-liinnas, saksa laat, 10
päwa. Lihholas, Esmapä enne Wasstlapäwa.
Audrus, Nede enne Wasstlap. Willandis, näd-
dal pärrast Suurt Neljapäwa.

S a n i = k u ,

11mal Wõnno-liinnas 7 p. 16. Rakwerre-
liinn. 2 p. 20. Rigas 3 naddal., ja Tallin-
nas, saksa laat, 2 nadd. 22. Willandi-liinn.

24. Walga- ja Wõrro-liinn. 20. Paide-liinn.
29. Tarto-liinn. ja Tarwaste-moisas.

H e i n a = k u ,

21el Karksi-mois. 20. Pernus, saksa laat 3
nädalat, ja Rigas, willa laat, 3 päwa. 26.
Wolmri-liinnas.

L e i k u s j e = k u ,

10mal Lemsi-liinn. Moisekaste-mois. Wõr-
ro-maal, ja Walga-liinnas. 15. Helme-moi-
sas. 24. Kosse- ja Kosi-mois., Wirro-maal.
27. Ue-moisas, Willandi-maal. 29. Kilingi-
moisas. 30. Kaantso-moisas.

M i h k l e = k u ,

21el Abja-moisas. 4. Rappina-mois. 6. Ta-
keperri-mois., Helmekihh. 9. Adseli, Kastna-
Purtniko-, Rõuge-mois. ja Tarto-liinn. 10.
Mõnniste-moisas, Eldre-moisas ja Paide-
liinn. Patkulla-mois. 13. Põrawerre-mois.
14. Antso-mois., Ue-mois. ja Haapsalo-liinn.
15. Kurrešfare-liinnas. Koorte-, Põltsama-
ja Sallatsi-mois. 17. Kirrepil, Tartomaal.
18. Audro-mois. 20. Wendra-mois. 21.

Paltiskis, Senno-mois. ja Wolmeri-liinnas.
24. Jõhwiš, Lihhola-, Willandi- ja Wõrro-
liinn. 26. Talliinnas 3 p. 29. Mihkli kiriko-
jures. Reblaste- ja Keila-moisas. Walga-
Kastwerre-, Tarto- ja Wastse-liinn. Pernus,
Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p. Jõeleht-
mes, Harjomaal nädal pärr. Mihklit. Kap-
las, 1. Redel pärr. Mihklit.

W i n a = k u ,

11el Kurrešfare-liinnas. 2. Waste-mois. 4.
Kallowerreš, Länemaal. 6. Tarwaste-mois.
9. Lemsi-liinn. 10. Rõo-mois. 15. Lusti-
werre- ja Weski-mois. 16. Wõnno-liinn. 23.
Wolmeri-liinn.

T a l w e = k u ,

8mal Paide-liinnas, linna laat, 2 p. 10.
Mustwe-küllas, Walga- ja Wõrro-liinnas. 15.
Wiggalaš, Länemaal, linna laat, 2 p.

J o u l o = k u ,

5mal Põrawerre moisas, linna laat. Mär-
jamal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Per-
nus, Esmaspä ja Teisipä enne Soulo.

Ue aasta laul.

Wisi! Kes Jummalat ni lasseb rehha.

Sel uel aastal: „aita Jummal!“

Nüüd hüab jälle keik mailm;

Ras olgo tark ehk olgo rummal:

So peale lodab igga film;

Mis ilmad, aead sinna tood,

Kui mullast meile toido lood.

Siis wotta meile Jeesaks jada,

Mi tuida isse armust tead,

Ta figgitawad ilmad seada,

Et sinno armust same head:

Head süddamed, kes tannawad

Sind tundes keik, kes ellawad.

Kül aasta aastalt ilma pāwad

Siin lähwad lendes eddasi,

Ta järrestiko wannaks jāwad,

Ei tulle ial taggasi:

Keik need, kes lāksid ārra meist —
Seal nāme jälle teine teist.

Kes ellawad ja ello sawad,
Neid hoia, Jummal, patto eest,
Et keik so tahtmist mōda tewad,
Ja kisso wālja hādda seest,
Kes wangipōlweš, filmawees
Ehk tōmwewodis wallo sees.

Keik lessed naesed, waesed lapsed,
So armo holeks wōtta siis,
Te neile lahti armo=uksed,
Ja waggaks jāgo nende wiis;
So heldus saatko ellad kāād,
Kes neile hāddas tewad hāād.

Dh kauta keik kurjad meled
Siit omma ristirahwa seast,
Keik petjad, wargad, walle=keled,
Et ellaksime rahhus heast:
Kül ilma ello kergeks lāāks,
Kui meie südda waggaks saaks!

C. W. Fr.

Se mees põris tõeste ümber.

„Põra ümber!“ on kerge üttelda ja jalgraja ehk maantee peal ka kerge tehha; agga mitte nende ello kombedes: seal ep olle raskeemat asja, kui kurja tee pealt hea peale ümberpõrda. Waese pättoorjal on nago kirmi kaelas, mis tedda alla mää eddasi weab ja ümberpõrda ei lasse. Sadana wangi-rauadel, mis ta kätte ümber panneb ja nenda neid ennese tagga weab, on mitmesuggused nimmed, ka nenda kui: abbiellorikkuminne, horus, rojus, kimalus, ebbajummala tenistus, nõidus, waen, riid, kadde wihha, wihhastellemisfed, riidlemisfed, lahkumisfed, seggased õppetusfed, kaddedus, tapmisfed, liig jominne, prašfiminne, wargus ja mis nende sarnatsfed on, nende seas ka kaardimängiminne, kellest meie tännawo nattuke tahtsime kõnneleda, andko Summal, et se ilma

asjata ei sünniks. Ni wähe kui sedda olleks uskuda, on ommeti mitto armast Gesticimeest selle wõrgo sees hullem finni, kui kārbes tõrwa sees. Sepärrast, mis siin ühhest Saksama wüerstipoeast loete, ma pallun, luggege nenda, kui olleks se meie Gesticirahwa seas sündinud ehk wõiks iggapäaw sündida. Üks teine mees kirjutab sest nenda:

„Üks wüerstipoe, kes kaardimängi üllewägga armastas, olli jubba otsata paljo rahha teiste suresuggo sõbradele mänginud, agga korraga ärkas temma meel ja ta arwas järrele, kui paljo sedda olli ja ehmatas selle sure summa ülle wägga, mis temma ni kerge melega olli ärrapillanud. Ta jäi mõtlema ja küsis isseennese käest: „Mis kasso saan minna sest, ehk teisfed? Ei ühtigi muud, kui kergemele arro ja otsata kahjo.“ Ta mõtles siis nenda: Oh kui paljo head olleksin ma selle rahhaga wõdinud tehha, kui mõnda kurwa rõmustada ja häddalist aidata, kes nälja pärrast taewa pole küssendawad, ja minna lakkun ja lakkutan teisfi kui meleta ellajas, kes liggimesse ar-

maastuſſeſt ja heateggemisſeſt ühtegi ei pea eg-
ga tea."

Wimaks mõtleſ: „Mis tehtud on, on teh-
tud, ſedda ei ſa enam taggaſi. Üks lange-
nud innimenne ei wõi jo muud tehha, kui tõs-
ſiſe melega tõotada, kuiſ kergeſt meelt mahha-
jätta, omma ello parrandada ja kindlaſte ſelle
mõtte jure jada kunni otsani, ſe on õige meh-
he ſelge arro."

Tõõſi on, et innimenne hädada aeal paljo
lubbab, agga on hädada mõda lainud, ſiis on
ka tõotus kaddund. Ommeti ſame nãhha, kaſ
würſti poeg ſõnna peab.

Nüüd tulli ſe tund, mil ta jälle piddi mõi-
gima minnema. Temma ſeltſimehhed otasid
jubba; agga aeg lãks ühheſt tunniſt teiſe, ja
rahhamees jõi tullematta. Seltſimehhed waat-
ſid jubba ühhe teiſe otſa, miſ ſe piddi tãh-
hendama. Üks armas tedda teiſel hommikul
tullewad; agga ta ei tulnud. Selle pãwa ar-
wasid tedda põddura ollewad. Nenda ootſid
tedda jubba mitto pãwa, ja nende lotus rah-
haſagi pãrraſt lãks tühja.

„Nüüd piddasid ſeltſimehhed nõu, temmalt
kõõſida, miſ wigga temmale tulnud."

„Üks armas: „Urge kõõſige, merred ſaak-
ſid tühjaſ, kui ſealt ſaakſ ikka wõetud ja ei
mitte tilka jure pandud, nenda on wiſt luggo
temma rahhaga."

„Jälle armas teine, et ſe rahha pudus ei
wõi olla, ſeſt tãnna olli würſtipoeg omma iſſa
ellatand teendrile ſadada rubla hõbberahha kin-
kinud."

„Kui nemmad nenda eddaſi ja taggaſi rã-
kiſid, aſtus noor würſt ukſeſt ſiſſe, ütteldeſ:
„Pange mitte pahhaſ, mo kaſlid ſõbrad, miſ
ma teile tahtſin ütelda: Minna ei mõi mitte
ennam!"

„Kuidas nenda?" kõõſiſid teiſed, „kaſ tah-
hate ſedda rõmo mahhajätta? Mis on inni-
meſſe ello, kui temmal wahheſt mitte nattu-
kenne rõmo ei olle?"

„Sedda rõmo, koſtis würſt jãttan minna
iggaweſt mahha, ſeſt ma tean nüüd teiſi paljo
parremid rõmuſi, kui kaardimõangi. Sedda wi-
han ma omma ſõddame põhjaſt!"

„Seal tete isse ommale kahjo,” kostsid teised, sest tännini ollete kül palju kautanud, agga innimesse õn on muutlik. Enne kui innimenne wõib mõttelda, tulleb õn uksest ja aknast sisse. Lotus ja otus on igga mehhe südamesse lodud, kel lotust ei olle, se on jubba ellawalt surnud.“

„Wurst kostis: „Nenda mõtlewad kül suu-rem hulk innimesi, ja nenda mõtlesin minna ka; agga mul olleks palju wähem kahhetsemist olnud, kui ma olleksin omma māngi himmo enneminne tallitsenud. Ma wõin teile sedda tōotust anda, et sest sadik kus ma kaardimāngi mahha jātšin, minno südda palju ennam rahho sees on. Teie isse sate minno tunnistajad mailma ees ollema, kuida minna omma tōotust ja sõnna saan piddama, se on, et ma ennam rahha māngi ei māngi.“

„Reisige keik liinnad ja maad lābbi ja pange tāhhele et igga kaardimāngia, olgo mis seisuses ehk põlwes tahhes, keigest keige õnnetum loom mailmas on. Temma ei pilla mitte ükski omma palle higgis tenitud rahha, waid kōddo

ommas maias kautab ta weel kumme kord rohkem senna jure. Temma perre ja tōtegiad laisklewad temmaga ühtlasi, ja mis kahjo nemmad laiskussega ükski ei jōua tehha, siis warastawad weel mõnda senna jure, ilma patto kartmatta, mõtteldes: „Kui perremees wõib jua ja kaarta māngida, siis wõime ka suggo wōtta, se on keik meie werre waew.“ Ja nenda langeb se maia ning keik warra, olgo sedda ka kui palju. Wimaiks tulleb suur kehwadus, nālg, hirmus wōlg ja suur süddame hādda. Pange nüüd sedda ja kaardimāngi rõmo kōlo peale, siis sate pea arro, kumb raskem on. Arwake isse, kuidas wõib innimenne hukatusse te peal õnne, rikkust ja süddame rahho sada, kus pettus, riid, liig jominne, wanduminne, karmopiddi kiskuminne — ja mõnni kord ka tapminne tulleb.“

„Temma rāgib,” ütlesid teised omma keskes, „praego wāgga tōsiselt; agga kül aeg tulleb, mil māngo himmo tōuseb, sest peame tedda se kord rahhul jātma, kül ta otsib meid isse.“

„Kaua aega jätsid tedda rahhul, agga wi-
mati katsusid ommeti korra.“

„Nüüd tulli suur wõderaspiddo, kus paljo
suurtsuggo rahwast kofko tulli ja wõrsti poeg
olli ka seal. Igga mees teadis, et ta enne
sure himmoga mængis, ja lootfid tedda omma
wõrko sada; agga temma ei astunud ennam
kaardilauda. Subba ütles üks ja teine, et
tal rahha otsas ja taskud tühjad, se olla se
wigga, mis ta ei mængis.“

„Wõrstipoeg sai küll arro, et teised temmast
rääkisid, agga laskis neid peale lorrada, mis
tahtsid.“

„Teiste omma himmo agga ei annud jär-
rele ja mõnni tahtis tedda ka pilkada; selle
nõu parrast astusid jälle ta liggi ja pallusid
tedda ommeti ükskord weel mængida ja jätsid
temma holeks, kui kõrgesse ehk maddalas-
se temma isse rahha sisse panneks, sellega lub-
basid rahhul olla ja temmale nissammo paljo
wasto panna, olgo kui paljo ehk piisut ta
panneb. Nenda tungisid nemmad pool wäggi

temma peale; sest mis üks ei mõistnud, sedda
mõistis teine.“

Wõrst ütles wimaks: „Noh sõbrad! ma
nään, et teie mind mængule kihutate ja prae-
go seks taggafunnite, olgo siis teie tahtminne!
Ma tahhan ükskord weel omma tõotust tag-
gasi wõtta ja teiega mængida, kui se nenda
jääb, et ma omma tahtmisse mõda mængi wal-
litsen, ja ni kõrgest ehk maddalast, kui ma
tahhan, ja kui teie ka minno rahha wasto
pannete.“

„Selle peale kostsid keif rõmuga: „Jah!
nenda kui teie sowite ja tahhate, sago se sun-
dima. Teie käsitate ja meie tuleme.“

„Wõrst wõttis omma rahhalaeka lahti ja
tõstis sealt seest ühe kotti täie kuldrahha teise
järrele wälja ja panni omma kõrwa hunni-
kusse, mis teistele suurt rõmo teggi; agga
pannid ommeti immeks; et temmal weel ni
paljo rahha olli, ja lootfid sedda omma tasko
sada.“

„Olli wõrst sellega walmis, siis laskis ühe
sure pütta tuppä tua, kus paar sadda topi

sisse läks, teist otsa lahtitehha ja siis püsti
sädida. Siis ütles ta:

„Kallid sõbrad! se mäng mis meie tänna
mängime on üks üsna uus mäng, mis teie
weel ial polle mänginud. Waatke, iggaüks
meie seast wiiskab korda mõda üht kuldrahha
selle pütta sisse, kunni ta täis on. Diisa! hak-
kame peale! Kes meitest wiimse kuldrahha hun-
niko otsa panneb, saab keik selle pütta täie
ommale. Minna tahhan esimesenne olla,” ja
nende sõnnadega wiiskas ta ühhe kuldrahha sisse.

„Sedda kuuldes ja nähhes jäid mehed waik-
seks et nende hinge tõmbamist kuulda polnud,
ja watasid kahwatand näoga ühhe teise otsa.

„Noh, hūdis würost, eks se mäng ei olle
teie mele pärrast? Teie ei pea omma sõnna.
Teie ütlesite jo, et olgo mäng mis tahhes, ja
ni kõrge ehk maddal, kui minna arwan, ja
nüüd ei tahha teie mitte. Kas kasso ei olle
suur kü, mis wõitja siin wõib sada? Teie
ollete mind mitmet puhko waewanud ja sallaja
pillkamisse sõnnu minno ülle rāfinud.”

„Siin nihhutas iggamees olla ja ütles et
nül ni paljo rahha ei olle, et wõiksid wāsto
panna.

„Agga ommeti”, ütles würost, „ollite ni jul-
ged ja ütlesite mulle, et ma ni kõrgeesse, kui
ishe tahhan, peaks rahha sisse pannema. Sead-
ke nüüd, et keik teie laimamisjed, kui olleks
mul rahha pudus, mo kõrwa on tulnud; nüüd
näete, omma filmaga kui paljo ehk wāhhā di-
gust teil sellega olli. Ei mitte kehmadusse,
waid tõssise meleparrandamisje polest ollen en-
nast sest lahti teinud ja tahhan ka kindlaks
jāda, kunni ellootsani. Tahhate agga õnne-
likkud perrewannemad olla, tahhate õiget hin-
gerahho sada, oh! siis jätke sedda ärrarikkujat
rahhamāngi mahha, ja tehke enneminne head
neile, kellele abbi tarwis lähhāb, sest neid on ig-
gal aeal ja maal leida.”

„Hābbi ja pahha melega läks iggamees
omma teed ja jätid nduandjat sest päwast
sadi rahhul. Pärrast olli kuulda, et nad om-
ma keskes ni kaua mänginud, kunni firriko-
waeste arruse ollid sanud.

„Würst jäi kindlaks omma otsani, ellas rah-
hus, teggi waestele palju head ja andis tär-
no Summalale, kes tedda armolikkult selle huf-
fatusse tee pealt olli taggasi aitnud.“

Nenda on kulla sõbber kaardimängiast mür-
tist kirjutanud: Mitto Gesticimeest lähwad ka
temma kombel eddasi, agga ei põra temma
kombel taggasi. Mis teeb innimest willetsa-
maks, kui liigjominne ja kaardimängiminne?
ja ommeti heitwad nemmad parrem kõrtsi rääs-
ta alla porri sisse, kus sead neid ümberwere-
tawad, lassewad künarnukkud kueleisest, põl-
wed püksist ja warwad sapast wäljawahtida,
ennego sedda omma harjunud ammetit mah-
hajätwad! Mõnned meletumad jowad ja män-
gimad rahha kustrust ja rided seljast, ja tewad
sellega hullem kui mõistmatta ellajad, kes om-
ma laste roga nende su eest ärrasõwad ja neid
nälga jätwad! — Summal parrandago sed-
da hädda!

„Armas rahwas! astu liggi,
Wata, mis sa fuled, näed:
Mõnne tõ ja waewa higgsi

Neelwad põrgo tulle süed! —
Mõnni mees jo hingab haudas,
Kes siin omma ello teel
Jätus ikka kaardilaudas,
Ni kui mõnni praego weel!
Mõnni naene, mõnned lapsed,
Ahhastusse filmaweel,
On sest häddast ni kui küpsed,
Omma raske koorma al.
Lapsed näewad, kuida isä, —
Hukka lainud ello teel —
Pillab ärra nende ossa,
Holimatta jääb ta meel!

Langend wend! oh mõtle tänna
Miks sind Summal lonud siin,
Ella ni, kui temma sõnna
Tahhab, muido tulles piin:
Puljo forjad sinna wõlga,
Kautad keik omma au,
Maesed lapsed jäwad nälga,
Siis ei aita ükski nõu!
Wata hunti, wata karmo,

Kuida nemmad lapsi toitwad,
Neil on wiisist selgem arro —
Sest nad omma modi taitwad,
Mis jo wannematta fohhus,
Randwad murret nende eest,
Et, mis lodud nende ihhust,
Truist näitaks nende sees,”

(C. Fr.)

Põllo rohhust.

Põllomeestega peab ka põllust ja põllotööst
kõnnelema, muido jääb neile mu jut magge-
daks. Ma annan siin mõnni sõnna teile ka-
lendre sabbas luggeda, mis üks wanna au-
wäärt põllomees, kes „Põllomehhe aita“
kirjutanud (mis nüüd üeste läbbiwadatud, par-
randud ja mitme jure liisatud õppetuse läb-
bi täiendud, teist korda trükitud rahwa kätte
saab) meile saatnud. Et kuulge, kuida ta põl-
lorohhust kõnneleb:

„Sedda on saggedaste nähkö, ja isseärä-

nes seal maal, kus kewwade warrakult wilja
külwatakse, et rohhi tedda ärralämmatab ja
jellelääbbi wiljakasso kehwaiks jääb. Põllomees
ei tea saggedaste, kust se wigga tulleb, ja kui-
da sest lahti peasta.”

„Armas põllomees, se tulleb ennamiste sest,
et sa põldo õiete ei harri! Sa künnad ja
äestad ommad korrad, et sest ühtegi taggasi
ei jää; agga sa ei wallitse õiget aega, mil ig-
ga tööd teed, waid tormad omma töga eddasi,
et agga walmis saaks, kas tulgo kasuiks ehk
kahjuiks.”

„Kui sa kewwade warrakult, jubba enne
Surripäwa, omma kessa põldo walmis künnad,
kui rohhi alles tõusmatta on, ja fohhe mõn-
ne päwa pärrast finni äestad, siis lomad põl-
lo pealt ärrahoiad, et keif lilled ja rohhud,
kui taime laudo ehk labba peal, niikutamatta
kaswawad: siis juurdub rohhi tuggewaks. Kui
Mai ku lõppetussel ehk Jani ku hakkatusel
sõnnikut peale panned, siis künnad, fohhe
jälle äestad, et põld ärra ei hingaks; kui siis
Heina kuuni jälle hoiad et lomad peale ei sa

käia, — siis on sul heinama valmis! Sest just nenda saab rohho juur tuggemaks ja paljaks. Rukkid teed sa mahha ja rohhi kasvat teisel aastal rukkiste sees õige tuggemaks. Turib kõrre-künd liggi Mihkli päwani ehk weel kauemaks, et ma pind jubba märjaks lööb, siis mõid sa kolm kord omma põldo läbbi kända, se aita ühtegi, waid rohhojuur saab agga teiseks aastaks fergitud ja otse kui kasvatud. Teed sa kermade jälle warrakult odrad senna peale, enne jälle kui rohhi alles idanud, siis saad sa rohho rängaste!”

„Sawwimaid, mis kermade kõrwaks ja fuiwaks lähwad, neid mõib warrakult kända; agga fuipaljo on siis sawwimaid? Sa sawwima künd on ka parrem, kui määrg aeg juhtub.”

„Se õige aeg kermade kessa põldo kända, on siis, kui rohhi põldus tõusnud ja rohho seemned iddanewad, siis lämmatad sa rohho keige rohkeminne; äestaminne agga peab weel kauemaks jama. Kui siis mõnned rohhud waggude wahhelt alles aiawad, neid sõwad lomad kühhe ärra, sest lomad peawad saggedaste kessa

ma peale sunnitud sama. Seläbbi wähhendakse rohho, põld saab tallatud ja ühtlase lomadest ka wägge ja rammo, mis pealegi ilma innimesse waewata peale saab. Sa mis weel keige surem kasso on, se on, et põllo rikkumist egga uksi karta ei olle, neid kautab weikste tallaminne ja kuksi ärra?”

„Mõnni põllomees kardab, et, kui põld parast künni kaua äestamatta seisab, ta omma rammo wälja hingab; agga se on walle kartus! Ma ollen 40 aastat omma kättega põldo harrinud, ka saggedaste kasso ja kahjo sanud, ja mõin selle ülle sepärrast kõnnelda. On põld agga sullaks küntud, lähhää wihm agga waggude wahhele ja paistab seggitaw päike peale, siis saab põld omma rammo. Agga kes omma põldo päwa paiste eest kinni mat-tab, kuidas mõib se head leikust odata? Päwa paistest tulleb head keige male, egga ku walgel ja keldri willus willi valmis ei sa. Kuidas mõib päwa paiste äestamatta kessa põllo wägge ärrawõtta, kui ta ommeti keik taimed ja õiekessed sure heldussega kosutab?

Sedda peakš jo igga mõistlik mees isfegi me-
letulletama!"

„Mõtle, armas põllomees!

Põwapaistes, wihma wees
On jo Loja rammo pannud,
Wilja kossutuks neid annud,
Et se mullast tõuseb üles,
Kaswab seal, kui emma süles,
Toidab sind so põld ja karri,
Sedda ka, kes maad ei harri.
Olgo fulda kü, ja hõbbe,
Leiwata saab rahwas tõbbe!
Agga keif, kes ellawad,
Tawitawad mollemad:
Ihho terwis, kassin meel,
Siis on mees just õigel teel.
Olgo pallawas ehk külmas,
Parremat ei tea ma ilmas!"

(C. Fr.)

Snneto sõbber.

Üks noor ja rikkas mees, kes omma wan-
nematest suurt warra olli pärerinud, elas ig-
gapääw mailma lusti ja rõmo sees. Selle
ello peale eksitas tedda issearranes üks sõbber,
kes õdd ja pawa temmaga ühhes elas ja tedda
iggapiddi eksitukse te peale weddas, se lotukse
parrast, et kui rikkas omma ülleanneto ja wõ-
riti ellowisi lābbi ommale otsa sadaks temma
keige temma warra parriaks saaks.

Wimaks jai ka rikkas haigeks ja keigest olli
nāhha et ta pea hauda saaks minnema. Sõb-
ber andis nüüd nõu, et ta omma warra pär-
rast arro teeks, sest suggulast ja sõbra tal mui-
do ei olnud, kui sesamma sõbber ja nõuand-
ja. Haige, kel tõbbi ja filmaallune surmatun-
nike meelt olli pōdrnud, ei lausunud sõnna,
waid ohkas agga. Sālle ütles sõbber: „Rule
wend, sinno ellopāwad on pea otsas, lasse om-
meti omma warra testamenti ülesspanna, mui-

do ei tea jo kohhus, kus so warra ja kellele ta wimaks jääb."

Wimaks andis haige järrele ja laskis koto kirjutajat tulla. Ta kellele jättis ta omma warra? Mitte omma ainsa sõbrale, waid keif ühhes tükis rahha ja maia, koggoni wõerastele, kes agga muido wisipärrast ja kaunid inimesed ollid. Se wihhataš ta sõbra, ta astus haige modi liggi ja ütles: „Keif omma warra olled sa wõerastele ärrajagganud ja mind, omma keige suremat sõbra, olled sa üksi ilma jätnud. Kas se õige on?"

„Sinno sõbrus," kaebas haige filmaweega, „sinno sõbrus se olli, mis mind enne aego hauda aiab ja mo noort ello igga lühhendab! Ülekš ma nenda ellanud, kui need kes mind saggedašte manitsešid, ja kedda minna jõe ommaks waenlaseks piddasın, siis polleks mul tarwis nüüd ahhastusšega surma tundi odata! Sa olled mul wõeram kui nemmad, ja andko Summal sulle andeks, mis sa mulle olled teinud! Nüüd, surma modi peal, tunnen ma ärra,

mis wahhe õige ja walle sõbrusšega wahhel on, ja kuida rikkus rummala ja jõlleda kätte wahhel õnnetust wõib sata! Ülekš ma waene omma warraga waestele head teinud, ja hädaliste koormat kergitand, siis wõiks ma nüüd rahhuga surra; ja oleks sinna mind hea tee peale juhhatand, mo lühhendud ellopawad ja rikkutud hingerahho ei kışsendaks sinno üle taewa pole. Summal olgo mo waese hingele armolinne!"

Surreja jäi wait, agga noli kombel olli igga sõnna ta sõbra rindu tunginud. Ta põris modi eest ärra, kus ta kais ehk seišis hellisešid kuulnud sõnnad ta kõrwas. Rikkas surri pea ja sai mahha maetud, temma haura peal agga olli tihti kuma filmaweega ta endine sõber nāhhā, kes jomist ja kaardimāngo mahha jättis ja ausat ello ellas. Tihti, ta keige rõõmsamal filmapilgul, astus õnsa sõbra koggio ta filma ette, ta peale kaebades ja kōhhut mõistes, ja süddame tunnistusšega on kurri luggu, tedda ei wõi ärrasata, nago teiši peale tikkujaid: tulle teineford jälle!" Omma surmawodil weel

kaebas ta nuttis omma ennese ja omma sõbra rikkutud ellopäivi tagga?

Kel kõrvad on kuulda, se kuulgo!

C. Fr.

Põllend hawad.

Kes omma ihho ärrapõletab, olgo tullega ehk fewa weega, se teadko, et kedetud, ehk wärritse = õlli põllend hawa peale wägga hea on, mis sellepärast ka iggas maeas peaks nattuke taggawarraks hoitama, et filmapilk, kui õnnetus juhtub, kae pärrast olleks peale mārida. — Ka aitab lõhmuš pu ihho koor (mitte korp) kui sedda warsi prugitakse. Hilja aea eest teggi üks emma nenda: Ta laps õlli ennast rāngaste ärrapõletanud, warsi wõttis emma lõhmušpu ihho koort, kiskus korpa mahha ja panni hea peotāie waagna sisse, wallas pool topi leiget wet peale ja ligutas fenni ūmber, kui wešši nago munna walge, wennima hakkas. Sellega mārīs temma last

igga päcw mitto korda, funni laps terweks sai, ja parranes wägga rutto.

Ärra jookse siis mitte salla puhhujate ja wallowõtjate jure, siis olled ka alles 1864 ūsna rummal. Pistko nõid isse kāsši tullesse ja tehko sõnnadega terweks, siis ma ūšsun tedda. Agga walle! tulle wallo on temmal nisamma kibbe, kui teistel, ja sõnnad ei aita mitte ni paljo kui kāsši sabba alt mahhakukkub.

Kulmast tõwest.

Kellel kũlm tõbbi umbest peale tulleb, se wõib, kui tāieealine innimenne on, 2 sutāit wina ja nisamma paljo rõõska pima puhta paia põhjas fewaks tehha, ni et kord tõusma hakkab. Sedda wiinpima jogo ta korraga ärra agga ni pallawalt kui kannab; heitko siis wõdisse ja jāgo senna funni wiin peast on lahkunud. Ärwaste on tarmiš kaks korda nenda tehha, waid haigus kaub ennamište ūhhe korraga. Lastele antakse nende wannadust mōda,

pool ja polepool sest osast, mis wannemad
sawad. Kõlmalt sedda wiinpima sisse wõtta,
aeab ofsele; sojalt on parrem.

Rõugedest.

Aastal 1768 sadeti Musko linnaft solda-
tid Kamtschatkamale, üks suur neem on hom-
miko pool wennema serwas, ja ühhel neist ol-
lid sured rõuged külges. Seal agga ep olnud
sedda haigust ellades nähtud, — ja mis sun-
dis nüüd! Sesamma ühhe haige läbbi hakkas
haigus Kamtschatkarahwa külge, ja tappis lüh-
hikeses aeas 20,000 innimest! Terwed kül-
lad said innimestest puhtaks tühhendud. Mis
agga selle hirmsa haigusele suremat jõudo an-
dis, ja temmale sureks abbiks olli, se olli se
furw luggo, et Kamtschatkarahwa maead ja
onnid ni kassimatta on, ja nende omma ihho
ni pessematta, kui peaks wäggise sened senna
peale kaswama. Agga — kas se Kamtschat-
karahwa jures üksi nenda peaks ollema?

Mis sa arwad, armas Gesticrahwas! Kas
kül meie seas ka neid ei peaks ollema, kedda
kassinuuse polest teistele just ello määgiks ei wdi
näidata! Di jah, parrago küllalt! Kui mitto
ford ollen ma näinud, et isä, emma, lapsed,
seapõrsad ja lambatalled sõbralikkult ühhes to-
as ellawad, kust sõnniko hais jubba kahheküm-
ne sammo peale wasto tulleb. Senna jure
tulleb weel perre eide määdaraswa püttike,
mis ahjo otsal seisab ja hinge finni panneb,
kui liggimale astud. Se ei olle, tanno Sum-
malale, mitte iggal pool nenda, agga tihti!
Rummalust ja harrimatta meelt leiakse weel
paljo Gesticrahwa seas, agga kibbe on kuulda,
kui sest rõgitakse, — ja sedda uskuda ehk rum-
malusseks piddada ei tahhaks üksigi hea melega.
Sepärrast ei tahha m'e jo ka „Postimeest“ lug-
geda, sest se kelm ei sillita mitte kassi möda ümber
jalgu, waid ütleb wahhest mõnne sõnna „Gesti-
rahwa rummalussest,“ mis ofka wisi süddamesse
torgib, ja tõssi kül! maggu se just ei maitse.

Armad luggejad! Meie isäse ollema jo tun-
nistajad, et luggo meie seas nenda on, ja et

parrago, rummalusse ja liigjoomisest surem hulk meie seas omma ainust ellordmo leidwad. Kui meie wannemate wannemattest paaritud laisad ja rojased kumbed ja ello wiisid mahhajatta ei tahha, siis wabbandame kül sellega: „me olla jo kehmad ja waesed, kus meie ni kassinaeste ja puhtaeste ellada w  ida?“ Agga minno teada on filmale taewa taat wet puhhaastamisest ikka weel ilma hinnata annud; ja m  hh  rdune kohtosaks ehk   llem wõiks ehk olleks meid wasto tahtmist sundinud wina joma, omma kallist aega wiitma, riidlema, ja joobnud peaga furja teggema? kes aiab meid, nago lojuksste sarnatsed, kassimatta ja harrimatta saggedaste neljajalgstega ühhes toas ellama, et w  deras siisse astudes ei tea: onse lojuksste tal ehk inimeste tubba? ja kui nenda ellame, siis anname sedda waesusse suuks! Ja sesamma waesus ei kela meid mitte kõrtsis priiskada ja rahha raiskada? ello ja jõudo k  utada, kunni wimaks te äres ja ulitsa m  da sandi keppi-ga käime?

Oh, sest olleks paljo kõnnelda, kui ta ka

igga mehhe mele pärrast ep olle, — t  el on ikka wiha maggo — agga ruum ei lubba! Summal isse, se ma ja taewa Loja, teab, mil se aeg tulleb, (ja saatko ta tedda pea!) et keige G  stirahwa filma eest kätte mahhalangeb, et ta arro saaks, mis temma õnneks tarwis l  hh  b!

Gutto jätkud.

Wabbandus.

  ks rikkas l  nna herra, kes sureste ellada, agga seal jures piisut rahha raiskada tahtis, laskis omma teenrit laggund rides käia, et k  nnarnukkud ja jallawarmad iggalt poolt w  lja paistsid. Se näitas temma naabril,   hhe kingiseppal, ni kentsakas ollewad, et ta igga-kord, kui mollemad m  da l  ksid, sure h  lega naerma hakkas. Ühhel päwal kargas kitse rikkas ta peale: „H  bbematta, kuidas sa mo allama käe   lle naerda tohhid?“

„Aus herra,“ kostis kelm, „minna ei naera temma fue ülle, waid nende aukude ülle, kus kuba ei olle.“

Öige esel.

Geesti kõrtsipappa sai aega mõda rikaks. — Rikkussega agga tulli ka kõrkus ja se aeas tedda tagga, omma wanna kõrtsipilti, kelle peale üks suur esel malitud olli, mahhamõdta, ja üht ausamat assemele pannema. Ta naber, üks teine, waene kõrtsmik, olli tark ja seadis põlgitud pilti omma ukse peale. Agga mis sündis? Olgo se kõrtsipappa uhkusse ehk wanna tutwa eesli pärrast — iggaüks läks uest pildist mõda ikka wanna tutwa eesli kujo pole ja nüüd ollid waese kõrtsmikko näljaaead mõdas. Se pahhandas agga endist eestikõrtsimeest üllewägga, ja et wannad sõbrad taggasi teaks tulla ja iggaüks õiget teadust saaks, kirjutas ta sure tähtega omma toa ukse peale: „Siin ellab se **õige esel!**“
